

פרשת לך-לך תש"ע

בראשית פרק י'ב

(א) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶךָ אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְוֹלָדֶיךָ וּמִבֵּית אֲבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ: (ב) וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאֲבָרְכֶךָ וְאֶגְדְּלָהּ שְׁמֵךְ וְהָיָה בְרָכָה: (א) לך לך - להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם: (ב) והיה ברכה - הברכות נתונות בידך, עד עכשיו היו בידי, ברכתי את אדם ואת נח ואותך, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ. דבר אחר ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי אברהם, ואברכך זהו שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב. יכול יהיו חותמין בכולן, תלמוד לומר והיה ברכה, בך חותמין ולא בהם:

תורת אמת לפרשת לך לך

ויאמר ה' [וגו'] [יב, א]. עיני ברש"י, להנאתך ולטובתך. ואעשך לגוי גדול, כאן אי אתה זוכה לבנים וכו'. ואברכך, בממון. ואגדלה שמך, שאודיע טבעך בעולם. והיה ברכה, הברכות מסורים בידך ותברך לכל מי שתראה. דבר אחר, ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלקי אברהם, ואברכך זה שאומרים אלקי יצחק, ואגדלה שמך זה שאומרים אלקי יעקב כו', עיי"ש. והנה האי דבר אחר שמביא רש"י ז"ל הוא למותר, דאם רש"י ז"ל ירצה להביא כל הפירושים שמביא המדרש, תקצר היריעה מהכיל, ובוודאי רש"י ז"ל אינו מביא רק מה שצריך ליישב הפסוק על מכונו:

ונראה דכוונת רש"י כך הוא. דהנה לכאורה יש להבין, דאיתא במדרש (ב"ר לט, ט) נסיון הראשון בלך לך וכו', ונסיון האחרון בלך לך, דהיינו לך אל ארץ המוריה (להלן כב, ב). ובשום לב יש להבין, מה זה נסיון מה שהלך אברהם כאשר דיבר אליו השם, ומה צורך הקרא להשמיענו זה שהלך כאשר דיבר, וכי יעלה על לב שאיזה בריה ח"ו בעולם לא יציית לדבר השם, ובוודאי אפילו גם פחות ערך מאברהם אם היה זוכה לשמוע שום דיב[ו]ר משמו ברוך הוא וברוך שמו אפילו לילך מסוף העולם ועד סופו מי פתי יסור [הנה] אשר לא ישמע ולא יאזין ויקשיב לקולו יתברך, ומה זה הייחוס של אברהם אבינו ע"ה. ויותר תמיה מה הוא הנסיון, הלא הקב"ה הבטיחו שע"י הליכה זו ירויח כל הטובות וכל הברכות לו ולזרעו אחריו, וכי בעבור זה לנסיון יחשב. אבל שורש הדבר כך הוא, דבוודאי עיקר העובדא הוא המחשבה טובה, והכל הולך אחר המחשבה ואחר כוונת הלב, ועיקר הנסיון היה גודל התמימות של אברהם אבינו ומחשבתו הזכה אשר לא כיוון במצותיו לשום דבר להנאתו, רק לקיים רצון השם, ולא השגיח כלל למה שיצמיח לו מן זה שום טובה:

וזה שסיפר הכתוב בשבחו של אברהם, דהנה בוודאי כל דברי נבואה של אמירת הש"י לאברהם אבינו בוודאי היה סדר הענין כמו שכתוב בתורתנו הקדושה בלשון הקודש ע"י צירופי אותיות ותיבות אשר נתגלו לו, ומתוך (התשובות) [התיבות] נתבארו לו כוונת הענין ורצון הש"י. והנה כל דיבור אלקי(ם) סובל כמה פירושים, [ו]יכול האדם לפרש בו כפי נטיות הענין במחשבתו. והנה כשנאמרה לו זה הנבואה של לך לך מארצך כפי הכתוב בתורה, אז מיד עמד לנגדו היצר ופתה מחשבתו להטותו מדרך הישר, והסדיר לו פירוש הדברים של ענין הנבואה הלוז שזה הדיבור של לך לך הוא פירוש הכל להנאתך ולטובתך, ונתן לו פירוש על כל תיבה היכן הוא מרומז טובתו בכל תיבה. וזהו שאמר לו, מה שאמר לו הש"י ואעשך לגוי גדול, כוונתו בכאן אי אתה זוכה לבנים אבל שם יהיה לך בן, ובוודאי ראוי שתקיים הליכה זו מארצך עבור טובת בני שגייע לך שמה, חוץ שאר טובות שיצמיח לך, והוא ואברכך בממון, ואגדלה שמך שיצא טבעך בעולם ותהיה מפורסים בשם טוב, והיה ברכה, שתברך למי שתראה, והיה מכניס במחשבתו טובת עולם הזה שיגיע לו מזה הליכה אשר נפשו של אדם חומד ומתאוה להם. אבל אברהם אבינו בגודל צדקתו ונקיות מחשבתו הבין שזה לא מעיקר עבודה לקיים פקודת המלך עבור שפע הטובות שיצמיח לו מזה הדבר, זה לא הוי עובד השם, רק את עצמו ועבור טובתו, מיד הפך אברהם במחשבתו פירושי הדברים לדבר אחר לעבודת הבורא ב"ה ולכבוד השם, ולא הפך ליצר, רק כיוון במצות הליכה זו על כוונה אחרת להיות הילוכו בקדושה. מה שאמר הקב"ה ואברכך זו שאומרים אלקי אברהם, ואגדלה שמך זו שאומרים אלקי יצחק, שתתגלה ותתפרסם אלקותו בעולם ע"י מדתו מידת החסד של אברהם, וכן שתתגלה מידת יצחק ויעקב בעולם ויהיה פרסום אלקות בעולם:

וזה שסיפר בשבחו, שבאמת היה יכול אברהם לקיים מצות הליכה זו אף אם היה במחשבתו איזה כוונה אחרת לטובתו, ואעפ"י כן לא עשה זה רק מחמת כבוד השם לקיים דבורו לבד, וזה לא היה גלוי לשום בן אדם, רק לפניו יתברך לבד אשר לפניו נגלו כל תעלומות לב, הוא יתברך יודע האמת לב הטהור אשר לא עשה לשום הנאת עצמו זולת למען שמו הגדול יתברך. וזהו שכתוב (נחמיה ט, ח) ומצאת את לבבו נאמן לפניך, והבן: וזהו שהכתוב מעיד עליו וילך אברם כאשר דיבר אליו ד' (יב, ד), רצ"ל שהלך בזו הבחינה וכוונה של השי"ת ברוך הוא וברוך שמו, ולא כאשר הכניס היצר בלבבו לפתותו מן הדרך הישר ואמת ומן מחשבה נכונה. וזו באמת נסיון גדול ועבודה גדולה להיות עבודה זכה בלי שום פניה ונטיה אל כוונה אחרת, רק לקיים דיבורו לפרסם אלקותו יתברך בעולם. והוא יתברך יזכינו להיות מעובדי שמו באמת ובתמים, אמן כן יהי רצון:

ועיין עוד אהובי, שפי"צ, מהרי"ל:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.